RETTENS DOM (Tredje Udvidede Afdeling)

29. september 2000 *

I sag T-55/99,

Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM), Madrid (Spanien), ved advokat J. Pérez Villar, Calle López de Hoyos 322, Madrid,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J. Guerra Fernández og D. Triantafyllou, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos C. Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 98/693/EF af 1. juli 1998 om den spanske ordning for støtte til indkøb af erhvervskøretøjer

* Processprog: spansk.

»Plan Renove Industrial« (den industrielle fornyelsesplan) (august 1994 — december 1996) (EFT L 329, s. 23), for så vidt denne beslutnings artikel 3 og 4 kender visse støtteforanstaltninger ulovlige og uforenelige med fællesmarkedet og kræver dem tilbagebetalt,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Tredje Udvidede Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne J. Azizi, R.M. Moura Ramos, M. Jaeger og P. Mengozzi,

justitssekretær: fuldmægtig J. Palacio González,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 11. april 2000,

afsagt følgende

Dom

Retlig og faktisk baggrund for tvisten

1 Den foreliggende sag vedrører Kommissionens beslutning 98/693/EF af 1. juli 1998 om den spanske ordning for støtte til indkøb af erhvervskøretøjer »Plan

Renove Industrial« (den industrielle fornyelsesplan) (august 1994 — december 1996) (EFT L 329, s. 23, herefter »den anfægtede beslutning«).

2 Den 28. juli 1994 vedtog den spanske regering, uden at give forudgående underretning herom til Kommissionen, »Plan renove Industrial« (plan for industriel fornyelse, herefter »PRI«) om støtte til fysiske personer, små og mellemstore virksomheder (herefter »SMV«), regionale offentlige virksomheder og lokale offentlige servicevirksomheder. Denne ordning, som i første omgang gjaldt fra august 1994 til december 1996, blev forlænget indtil slutningen af 1996.

3 PRI var reguleret af en aftale af 27. september 1994 mellem Instituto de Crédito Oficial (offentligt kreditinstitut, herefter »ICO«) og det spanske Industri- og Energiministerium. Ifølge aftalen skulle ICO indgå formidlingskontrakter med finansieringsinstitutterne, i medfør af hvilke disse har handlet som mellemmænd og anvendt PRI, idet de efterfølgende har modtaget godtgørelse fra ICO.

4 Den anfægtede foranstaltning bestod af en rentegodtgørelse ved lån til køb eller leasing af erhvervskøretøjer med henblik på køb. Lånene kunne dække indtil 70% af et nyt køretøjs samlede værdi (uden moms) og løb over fire år uden henstandsperiode. Garantierne blev aftalt mellem modtagerne og finansieringsinstituttet.

5 Det oprindelige budget for PRI var på ca. 9 mia. spanske pesetas (ESP). ICO's kreditgrænse udgjorde 100 mia. ESP og den maksimale støtte 93 196 ESP for hver udlånt million.

6 Der blev givet rentenedslag i forbindelse med finansieringen af følgende fem typer af erhvervskøretøjer:

— sættevogne og lastbiler på over 30 tons

— erhvervskøretøjer på mellem 12 og 30 tons

— erhvervskøretøjer på mellem 3,5 og 12 tons

— stationcars, varevogne og erhvervskøretøjer på indtil 3,5 tons

— busser.

7 Rentenedslaget var betinget af, at et andet køretøj, som var blevet indregistreret mere end ti år forinden (syv år for vejtraktorer), blev taget definitivt ud af drift. Attesten herpå blev udstedt af Dirección General de Trafico (Generaldirektoratet for Transport).

8 Mellem den 9. februar 1995 og den 20. februar 1996 anmodede Kommissionen Kongeriget Spanien om oplysninger vedrørende PRI, som den var blevet gjort bekendt med af en uofficiel kilde. Kongeriget Spanien besvarede disse anmodninger ved skrivelser af 6. marts og 26. juli 1995 samt af 14. marts 1996.

9 Ved skrivelse af 26. juni 1996 meddelte Kommissionen Kongeriget Spanien, at den havde besluttet at indlede proceduren i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 2 (nu artikel 88, stk. 2, EF), og opfordrede Spanien til at fremsætte sine bemærkninger. De øvrige medlemsstater og interesserede parter blev underrettet om iværksættelsen af denne procedure og blev opfordret til at fremsætte deres eventuelle bemærkninger ved offentliggørelsen af nævnte skrivelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* af 13. september 1996 (EFT C 266, s. 10). I denne meddelelse erklærede Kommissionen, at den anså PRI for ulovlig og udtrykte tvivl om, hvorvidt den var forenelig med fællesmarkedet.

10 Kongeriget Spanien fremsatte sine bemærkninger ved skrivelse af 26. juli 1996, som indgik til Kommissionen den 1. august 1996. Offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* fremkaldte ingen reaktioner fra andre interesserede parter. På foranledning af en anmodning fra Kommissionen af 19. december 1996 om yderligere oplysninger meddelte Kongeriget Spanien nærmere enkeltheder under et møde med Kommissionen den 14. januar 1997 og i skrivelse af 12. februar 1997.

11 Kommissionen anmodede, først ved telefax og derpå ved skrivelse af 19. november 1997, herefter Kongeriget Spanien om at tilsende den supplerende oplysninger vedrørende de støttemodtagende virksomheder, der ikke udfører transport som deres hovedaktivitet, og som kun opererer på lokale markeder. Kongeriget Spanien besvarede denne anmodning ved skrivelser af 27. november 1997 og 20. februar 1998.

12 Den 1. juli 1998 vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning.

13 Beslutningen indeholder følgende bestemmelser:

»*Artikel 1*

Den støtte, der er ydet i forbindelse med Plan Renove Industrial til offentlige regionale foretagender og lokale offentlige servicevirksomheder i form af rentegodtgørelse ved anskaffelse af erhvervskøretøjer mellem august 1994 og december 1996 i henhold til samarbejdsaftalen mellem industri- og energiministeriet og Instituto de Crédito Oficial af 27. september 1994, udgør ikke statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1.

Artikel 2

Støtten til fysiske personer eller SMV, der udfører bestemte transportaktiviteter, som udelukkende foregår på lokalt eller regionalt plan, til anskaffelse af erhvervskøretøjer i kategori D, udgør ikke statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1.

Artikel 3

Al anden støtte til fysiske personer og SMV udgør statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1, og er ulovlig og uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 4

Spanien ophæver og geninddriver den i artikel 3 omtalte støtte. Støttebeløbet tilbagebetales efter reglerne i national ret, forhøjet med renter, der beregnes på grundlag af de referencesatser, som benyttes ved vurdering af regionale støtteordninger, fra støttens udbetalingsdato til den faktiske tilbagebetalingsdato.

Artikel 5

Spanien underretter senest to måneder efter datoen for meddelelse af denne beslutning Kommissionen om de foranstaltninger, Spanien har truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 6

Denne beslutning er rettet til Kongeriget Spanien.«

Retsforhandlinger og parternes påstande

14 Dette er baggrunden for, at sagsøgeren har anlagt nærværende sag ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. februar 1999.

15 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Artikel 3 og 4 i Kommissionens beslutning af 1. juli 1998 om den spanske ordning for støtte til indkøb af erhvervskøretøjer (PRI) annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

16 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

17 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten besluttet at indlede den mundtlige forhandling efter at have truffet en række foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, som bestod i, at Retten stillede Kommissionen nogle skriftlige spørgsmål. Ved skrivelse af 10. marts 2000 besvarede Kommissionen spørgsmålene. Svarene blev suppleret ved skrivelse af 21. marts 2000.

18 Ved skrivelse indleveret til Rettens Justitskontor den 4. april 2000 har sagsøgerens advokat meddelt, at han af visse grunde, som vedrører den sagsøgende organisations interne politik, ikke ville være til stede under den mundtlige forhandling, som var fastsat til den 11. april 2000.

19 Ved skrivelse til Rettens Justitskontor den 10. april 2000 har Kommissionen angivet, at den under disse forhold ligeledes gav afkald på at deltage i den mundtlige forhandling.

20 Den 11. april 2000 tog Retten til efterretning, at parterne ikke var til stede under den mundtlige forhandling.

Formaliteten

21 Da betingelserne for at realitetsbehandle et søgsmål, som er indgivet i henhold til EF-traktatens artikel 173 (efter ændring nu artikel 230 EF), er ufravigelige, kan Retten undersøge dem på embeds vegne. Dens prøvelse er ikke begrænset til de formalitetsindsigelser, parterne har rejst (jf. Domstolens dom af 23.4.1986, sag 294/83, Les Verts mod Parlamentet, Sml. s. 1339, præmis 19).

22 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at det fremgår af den anfægtede beslutning, at de støtteforanstaltninger, som er nævnt i artikel 3 og 4, der anfægtes af sagsøgeren, vedrørte fysiske personer og de SMV, som er aktive i forskellige meget varierende økonomiske sektorer, og som har det fælles træk, at de som hoved- eller sekundær aktivitet udøver virksomhed med transport af gods eller personer, hvortil anvendes erhvervskøretøjer (se bl.a. betragtningernes punkt IV, ottende afsnit).

23 Sagsøgeren er en spansk sammenslutning af godstransportvirksomheder og en faglig sammenslutning efter spansk ret. Ifølge fast retspraksis kan en sammenslutning, som varetager virksomheders fælles interesse, principielt kun indgive annullationssøgsmål vedrørende en endelig afgørelse fra Kommissionen om statsstøtte, såfremt de pågældende virksomheder også kan gøre det individuelt (jf. bl.a. Domstolens dom af 10.7.1986, sag 282/85, DEFI mod Kommissionen, Sml. s. 2469, præmis 16, og af 7.12.1993, sag C-6/92, Federmineraria m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 6357, præmis 17), eller hvis den kan godtgøre at have en

selvstændig retlig interesse i søgsmålet, bl.a. fordi dens stilling som forhandlingsorgan berøres af den retsakt, som påstås annulleret (Domstolens dom af 24.3.1993, sag C-313/90, CIRFS m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 1125, præmis 29 og 30; Rettens dom af 12.12.1996, sag T-380/94, AIUFFASS og AKT mod Kommissionen, Sml. II, s. 2169, præmis 50).

24 I den foreliggende sag er det ubestridt mellem parterne, at sagsøgeren med sit søgsmål ønsker at forsvare visse af sine medlemmers individuelle interesser. Det fremgår nemlig, når man sammenholder stævningen med sagsøgerens vedtægter, som er vedlagt stævningen, at sagsøgeren under tvisten forsvarer de af sine medlemmers interesser, der jævnlig har foretaget godstransport som SMV, der har fået udbetalt den omhandlede støtte, og som nu ved den anfægtede beslutnings artikel 4 pålægges at betale den tilbage.

25 Følgelig er sagsøgeren alene berettiget til at rejse krav om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 3 og 4, for så vidt den støtte, som inden for rammerne af PRI er tildelt de spanske SMV — som er medlemmer af sammenslutningen, og hvis hovedaktivitet består i godstransport — ved disse artikler kendes ulovlige og uforenelige med fællesmarkedet og pålægges tilbagebetalt.

Realiteten

26 Sagsøgeren har fremført tre anbringender til støtte for annullationssøgsmålet.

27 Med det første anbringende, som baseres på, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning er tilsidesat, rejses krav om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 4. Med det andet anbringende, som baseres på, at der

foreligger en tilsidesættelse af EF-traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87, stk. 1, EF), og EF-traktatens artikel 190 (nu artikel 253 EF) samt, subsidiært, af traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), rejses krav om annullation af beslutningens artikel 3. Med det tredje anbringende, som baseres på, at der foreligger en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet, princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, ligebehandlingsprincippet, »forbuddet mod vilkårlige afgørelser« og begrundelsespligten, rejses der krav om annullation af påbuddet om tilbagebetaling i artikel 4, ligesom det er tilfældet med det første anbringende.

28 I overensstemmelse med opbygningen af den anfægtede beslutnings konklusion, og da gennemgangen af anbringenderne om annullation af beslutningens artikel 4 kun har relevans, hvis anbringendet om annullation af artikel 3 viser sig at være ubegrundet, skal Retten først undersøge det andet anbringende. Herefter skal den undersøge det første og det tredje anbringende under ét, da de begge vedrører annullationen af artikel 4 og delvis falder sammen.

1. *Det andet anbringende vedrørende annullationen af den anfægtede beslutnings artikel 3, som baseres på, at det foreligger en tilsidesættelse af traktatens artikel 92, stk. 1, og artikel 190, subsidiært af traktatens artikel 92, stk. 3, litra c)*

29 Dette anbringende består af tre led. Med det første led kritiserer sagsøgeren Kommissionen for at have anset PRI for en selektiv foranstaltning. Med det andet led bestrider sagsøgeren, at PRI har fordrejet konkurrencen og begrænset samhandelen mellem medlemsstaterne. Med det tredje led gør sagsøgeren gældende, at PRI i hvert fald burde have været erklæret forenelig med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 92, stk. 3, litra c).

30 Før de forskellige led af anbringendet undersøges, skal det fremhæves, at sagsøgeren ikke bestrider, at den i PRI indeholdte foranstaltning udgjorde en subvention, da den gjorde det muligt for støttemodtagerne at erhverve et erhvervskøretøj til nedsat pris. Sagsøgeren anfører nemlig selv, at støttemodta-

gerne »uden denne støtte vanskeligt ville have kunnet overkomme en udgift af denne størrelsesorden«. Sagsøgeren bestrider heller ikke, at foranstaltningen blev finansieret over det spanske Industri- og Energiministeriums budget, og at den følgelig hidrører fra staten.

31 Den argumentation, som sagsøgeren principalt har fremført med det foreliggende anbringende, vedrører de øvrige betingelser for anvendelsen af traktatens artikel 92, stk. 1, nemlig dels kriterierne om specificitet, dels kriterierne om fordrejning af konkurrencevilkårene og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne.

Anbringendets første led

32 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen med urette har antaget, at den i PRI indeholdte foranstaltning ikke var generel. Endvidere anfører sagsøgeren, at den anfægtede beslutning lider af en begrundelsesmangel på dette punkt.

Rigtigheden af Kommissionens vurdering

— Parternes argumenter

33 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at den i PRI indeholdte foranstaltning ikke vedrørte en bestemt gruppe adressater, men en helhed af potentielle støttemodtagere, som ikke var fastlagt på forhånd. Til støtte for denne opfattelse fremfører sagsøgeren tre omstændigheder.

34 For det første stod PRI åben for enhver fysisk person eller enhver SMV, der erhvervede et nyt erhvervskøretøj i Spanien, og som samtidig tog et erhvervskøretøj definitivt ud af drift, der var blevet indregistreret mere end ti år tidligere (for traktorer syv år tidligere). For det andet indeholdt ordningen ikke nogen sondringskriterier, som var baseret på erhververens nationalitet. Den omstændighed, at det køretøj, som blev taget ud af drift, skulle være indregistreret i Spanien, udelukkede ikke de transportvirksomheder, som ikke var etableret i Spanien, fra muligheden for at modtaget støtte efter ordningen. Det var nemlig ikke noget krav, at det køretøj, som blev taget ud af drift, tilhørte støttemodtageren. Det var derfor tilstrækkeligt at en udenlandsk transportvirksomhed, som ønskede at oppebære støtte, indgik en aftale med en lokal transportvirksomhed, hvorefter sidstnævnte tog et brugt køretøj ud af drift. For det tredje kunne også importerede køretøjer fra andre medlemsstater komme i betragtning, hvad angår betingelsen om, at et køretøj skulle tages ud af drift, forudsat disse køretøjer var indregistreret i Spanien.

35 Sagsøgeren fremhæver endvidere, at ifølge Verdenshandelsorganisationens (WTO) aftale om subsidier og modforanstaltninger anses subsidier ikke for specifikke, når de er baseret på kriterier eller betingelser, som er »neutrale, som ikke begunstiger visse virksomheder i forhold til andre, og som har økonomisk karakter og anvendes horisontalt«. I den foreliggende sag beroede tildelingen af subventionen ikke på noget skøn, som Kommissionen i øvrigt selv har erkendt i den anfægtede beslutning (betragtningernes punkt IV, ellevte afsnit).

36 Endelig har sagsøgeren under henvisning til Kommissionens beslutning 96/369/EF af 13. marts 1996 om skattemæssige afskrivningsfordele for tyske luftfartsselskaber (EFT L 146, s. 42) og Domstolens dom af 2. juli 1974 i sagen Italien mod Kommissionen (sag 173/73, Sml. s. 709), som er nævnt i denne beslutning, gjort gældende, at PRI ikke kan betegnes som en støtteforanstaltning i traktatens artikel 92's forstand, dels da PRI kunne udnyttes af alle virksomheder, som fremgik at være berettiget til den pågældende subvention ifølge karakteren og opbygningen af den spanske ordning, der havde til formål at fremme miljøbeskyttelsen, trafiksikkerheden og fornyelsen af automobilparken, dels da udelukkelsen af store virksomheder fra ordningen var økonomisk rationel, hvorfor den var nødvendig og hensigtsmæssig for den spanske ordnings funktionsdygtighed og effektivitet.

37 I replikken har sagsøgeren bestridt de tegn på selektivitet, som Kommissionen har fremført i svarskriftet, og gjort gældende, at en støtte alene kan anses for specifik, såfremt bestemte erhvervssektorer er udelukket fra at oppebære støtten (Domstolens dom af 17.6.1999, sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3671, præmis 28 og 30). I den foreliggende sag var der imidlertid ikke nogen erhvervssektor, som var udelukket fra PRI's anvendelsesområde.

38 Kommissionen har under henvisning til de betingelser, der er indeholdt i den ovenfor i præmis 3 nævnte aftale af 27. september 1994, bestridt, at den i PRI indeholdte foranstaltning har generel karakter. Den afviser, at man ved vurderingen af, om betingelserne i traktatens artikel 92, stk. 1, er opfyldt, anvender begrebet »specifikke subsidier« i WTO's aftale om subsidier og modforanstaltninger. Kommissionen afviser endvidere de forklaringer, som sagsøgeren har givet til støtte for, at den anfægtede ordning er begrundet i økonomisk rationalitet, som dens effektivitet afhænger af.

— Rettens bemærkninger

39 Det bemærkes, at en statslig foranstaltnings specificitet, dvs. dens selektive karakter, er et af kendetegnene ved begrebet statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand. Det skal i den forbindelse undersøges, om den pågældende foranstaltning indebærer fordele alene for visse virksomheder eller visse erhvervssektorer (jf. Domstolens dom af 26.9.1996, sag C-241/94, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 4551, præmis 24, af 1.12.1998, sag C-200/97, Ecotrade, Sml. I, s. 7907, præmis 40 og 41, og i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 26).

40 Sagsøgerens argument om, at PRI ikke indeholder nogen forudgående identifikation af de individuelle adressater for den i ordningen indeholdte foranstaltning, må i det hele forkastes. Den omstændighed, at støtteforanstaltningen ikke er rettet mod en eller flere bestemte støttemodtagere, som er afgrænset på forhånd,

men at den er betinget af en række objektive kriterier, i henhold til hvilke støtten kan ydes inden for rammerne af en på forhånd fastsat rammebevilling til fordel for et ubestemt antal støttemodtagere, der ikke er individualiseret på forhånd, giver ikke i sig selv grundlag for at afvise, at foranstaltningen er selektiv og derved udgør en statsstøtte efter traktatens artikel 92, stk. 1. Denne omstændighed indebærer højst, at foranstaltningen ikke er individuel, men udelukker ikke, at den offentlige intervention må anses for en støtteforanstaltning med en selektiv karakter, der som følge heraf er specifik, hvis den som følge af kriterierne for sin anvendelse indebærer fordele alene for visse virksomheder eller produktioner og ikke for andre.

41 I den foreliggende sag har Kommissionen gjort gældende, at foranstaltningen »hvad køberne angår, gælder [for]... fysiske personer, SMV, lokale eller regionale myndigheder eller lokale servicevirksomheder«, og at »støtten formindsker normale omkostninger i forbindelse med deres erhvervsaktivitet, som deres konkurrenter derimod må afholde« (punkt IV, fjerde afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning). Ifølge Kommissionen »[styrker støtten] modtagervirksomhedernes finansielle stilling og præstationsmuligheder, og... begunstiger dem [derved] i forhold til deres konkurrenter« (samme afsnit).

42 Ifølge de nævnte uddrag af den anfægtede beslutning består den selektive karakter af den foranstaltning, som var indeholdt i PRI, følgelig i, at foranstaltningen kun var til fordel for fysiske personer, SMV, lokale eller regionale myndigheder eller lokale servicevirksomheder, og at den dermed udelukkede andre købere af erhvervskøretøjer.

43 Som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten har Kommissionen i bilaget til sin skrivelse af 10. marts 2000 (som er nævnt ovenfor i præmis 17) fremsendt en kopi af aftalen af 27. september 1994 om betingelserne for tildeling af rentegodtgørelser inden for rammerne af PRI.

44 I denne aftale er de personer, som PRI retter sig til, defineret på følgende måde:

»De, som kan komme i betragtning til denne [kredit]mulighed, er fysiske og juridiske personer, som indkøber et erhvervskøretøj. Hvad angår juridiske personer skal der være tale om små eller mellemstore virksomheder, dvs. virksomheder, som opfylder følgende betingelser:

— som beskæftiger mindre end 250 personer

— hvis årlige omsætning ikke overstiger 20 mio. ECU

— hvis driftsresultat på årsbasis ikke overstiger 10 mio. ECU

— og hvoraf højst 25% af kapitalen indehaves af en større virksomhed, medmindre der er tale om offentlige virksomheder eller virksomheder med risikokapital.

Hvis den juridiske person er en kommune, en selvstyrende region eller en virksomhed, som præsterer offentlige tjenesteydelser, gælder betingelsen om, at den skal være en lille eller mellemstor virksomhed, ikke.

ICO kan undtagelsesvis efter forudgående høring af generaldirektoratet for industri ved industri- og energiministeriet godkende finansieringstransaktioner til fordel for personer, som ikke opfylder nogen af de førnævnte betingelser.«

45 Under den administrative procedure har Kongeriget Spanien forklaret, at »muligheden for undtagelsesvis at give lån, som ikke opfylder betingelserne, aldrig er blevet udnyttet, da formålet med denne undtagelse er at sørge for, at virksomheder, der opfylder alle betingelserne for at blive betragtet som SMV, men på grund af ekstraordinære omstændigheder ikke opfylder dem alle i løbet af et regnskabsår som følge af en minimal afvigelse, alligevel kan nyde godt af ordningen« (punkt III, fjortende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning).

46 Det fremgår af oplysninger, som Kongeriget Spanien har afgivet under den administrative procedure — og som sagsøgeren ikke har bestridt ved Retten — at de grupper virksomheder, som har nydt godt af PRI, enten udelukkende er juridiske personer, der tilhører »kategorien 'regionale foretagender og lokale offentlige servicevirksomheder'« (punkt III, tredje afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning), eller »fysiske personer eller SMV, som svarer til definitionen i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til små og mellemstore virksomheder, og Kommissionens henstilling af 3. april 1996 vedrørende definitionen af små og mellemstore virksomheder, som udfører transport for egen og andres regning« (punkt III, fjerde afsnit).

47 Det fremgår af samtlige disse omstændigheder, at de af PRI omfattede brugere af erhvervskøretøjer alene kunne være — og faktisk kun var — fysiske personer, SMV, lokale og regionale offentlige virksomheder og lokale offentlige service-virksomheder. De øvrige brugere af sådanne typer køretøjer, nemlig større virksomheder, havde ikke mulighed for at udnytte PRI, selv om de ligesom støttemodtagerne efter ordningen inden for den periode, hvor denne fandt anvendelse, havde indkøbt et nyt erhvervskøretøj til afløsning af et brugt med henblik på udøvelse af transportaktiviteter.

48 På grundlag af de foranstående betragtninger må derfor konkluderes — uden at det er nødvendigt at undersøge relevansen af de øvrige omstændigheder, som Kommissionen har fremført i sine skriftlige indlæg på dette punkt — at

Kommissionen havde fornødent grundlag for at antage, at den i PRI indeholdte foranstaltning var selektiv og dermed specifik i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

49 De omstændigheder, der er gjort gældende under henvisning til, dels at der ikke gjaldt nogen kriterier, som var baseret på nationaliteten hos køberen af erhvervskøretøjet, dels at det var muligt at oppebære subventionen, når et køretøj var taget ud af drift, selv om dette var importeret fra en anden af Fællesskabets medlemsstater, ændrer ikke ved konklusionen i den foregående præmis.

50 Hvad angår henvisningen til begrebet »subsidier« i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i WTO's aftale om subsidier og modforanstaltninger, er denne henvisning — som Kommissionen har gjort gældende — under alle omstændigheder irrelevant for vurderingen af, om den pågældende foranstaltning udgør en statsstøtte i fællesskabsrettens forstand.

51 Endelig kan heller ikke det argument, som støttes på den spanske ordnings karakter og opbygning — hvilken ordning anføres at have til formål at fremme beskyttelsen af miljøet, trafiksikkerheden og fornyelsen af bilparken — tages til følge.

52 Ganske vist kan foranstaltninger, som medfører en forskel i behandlingen af grupper af virksomheder eller erhvervssektorer, være begrundet i karakteren eller opbygningen af det system, som de indgår i (jf. dommen i sagen Italien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 36, dommens præmis 33, og dommen i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 33 og 34; jf. endvidere Rettens dom af 27.1.1998, sag T-67/94, Ladbroke Racing mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 76).

53 I den foreliggende sag kan det imidlertid ikke konkluderes alene på grundlag af den omstændighed, som sagsøgeren har fremført, og hvorefter PRI havde til formål at forny parken af erhvervskøretøjer i Spanien af hensyn til beskyttelsen af

miljøet og forbedringen af trafiksikkerheden, at PRI i sig selv udgjorde et system eller en generel foranstaltning eller et led i en »spansk ordning«, som sagsøgeren i øvrigt ikke engang har identificeret nærmere. Såfremt man fulgte denne opfattelse, kunne de offentlige myndigheder nøjes med at påberåbe sig lovligheden af de formål, som tilstræbes med vedtagelsen af en støtteforanstaltning, for at denne kunne anses for en generel foranstaltning, der falder uden for traktatens artikel 92, stk. 1. Denne traktatbestemmelse sondrer imidlertid ikke efter grundene til eller hensigten med de statslige interventioner, men definerer dem i kraft af deres virkning (Domstolens dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 79, dommen i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 39, dommens præmis 20, og dommen af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 25).

54 Som anført af Kommissionen i dennes skriftlige indlæg, har sagsøgeren desuden ikke forklaret, hvorledes karakteren eller opbygningen af det system, som PRI hævdes at indgå i, kunne begrunde, at store virksomheder ikke omfattes af PRI. Under alle omstændigheder kan de formål, som de spanske myndigheder ifølge sagsøgeren forfølger med PRI, ikke retfærdiggøre en sådan udelukkelse af større virksomheder, da også forældelsen af de erhvervskøretøjer, som benyttes af disse virksomheder, er forbundet med risici hvad angår miljøbeskyttelsen og trafiksikkerheden.

55 Følgelig kan der ikke gives sagsøgeren medhold i den argumentation, hvormed denne anfægter grundlaget for Kommissionens analyse vedrørende PRI's selektive karakter.

Begrundelsen

— Parternes argumenter

56 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen i punkt IV i betragtningerne til den anfægtede beslutning har afgrænset begrebet statsstøtte på grundlag af tre

elementer, nemlig for det første, at der er anvendt statsmidler, for det andet, at konkurrencevilkårene er fordrejet, og for det tredje, at samhandelen er påvirket, men uden den mindste henvisning til specificitetskriteriet. Undladelsen heraf er i strid med begrundelsespligten.

57 Kommissionen har ikke fremført nogle bemærkninger vedrørende dette spørgsmål.

— Rettens bemærkninger

58 Ifølge fast retspraksis skal den begrundelse, som kræves i henhold til traktatens artikel 190, tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og Domstolen kan udøve sin prøvelsesret. Det følger i øvrigt af denne praksis, at det ikke kræves, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en beslutnings begrundelse opfylder kravene efter traktatens artikel 190, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (dom af 29.2.1996 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 53, dommens præmis 86).

59 Hvad angår spørgsmålet, om en foranstaltning skal anses for støtte, forudsætter begrundelsespligten, at det skal angives, af hvilke grunde Kommissionen anser den pågældende støtteforanstaltning for at være omfattet af traktatens artikel 92, stk. 1 (Rettens domme af 30.4.1998, sag T-214/95, Vlaams Gewest mod Kommissionen, Sml. II, s. 717, præmis 64, og i sag T-16/96, Cityflyer Express mod Kommissionen, Sml. II, s. 757, præmis 66).

60 Hvad angår den foreliggende sag skal det fremhæves, at Kommissionen i punkt IV, første afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning først resumerer indholdet af traktatens artikel 92, stk. 1. Kommissionen gennemgår derpå kort, hvorledes begrebet støtte skal forstås i denne bestemmelse, uden udtrykkeligt at henvise til betingelsen vedrørende specificitet, men denne omstændighed kan ikke tages til indtægt for den opfattelse, at passagerne vedrørende dette punkt i den anfægtede beslutning, som er gengivet ovenfor i præmis 41, er uklare, da det heraf klart og utvetydigt fremgår, at Kommissionen har taget hensyn til denne betingelse ved sin undersøgelse af, om traktatens artikel 92, stk. 1, fandt anvendelse på PRI.

61 Sagsøgeren har i øvrigt forstået begrundelsen for konklusionen i den anfægtede beslutning om, at PRI's selektive karakter beroede på, at de større virksomheder var udelukket herfra. I stævningen forsøger sagsøgeren nemlig at retfærdiggøre udelukkelsen med betragtninger vedrørende det spanske systems karakter og opbygning (jf. ovenfor i præmis 36).

62 Sagsøgerens argumentation om, at der ikke er givet nogen begrundelse hvad angår kriteriet om den anfægtede støtteordnings specificitet, må derfor forkastes.

63 Anbringendets første led må følgelig i det hele forkastes.

Anbringendets andet led

64 Sagsøgeren har gjort gældende, at det er med urette, når Kommissionen har antaget, at PRI fordrejede konkurrencen og påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne. Desuden anfører sagsøgeren, at den anfægtede beslutning er behæftet med en begrundelsesmangel på dette punkt.

Rigtigheden af Kommissionens vurdering

— Parternes argumenter

65 Sagsøgeren anfører for det første, at PRI hovedsagelig vedrørte køretøjer, som ikke var i konkurrence med køretøjer fra andre af Fællesskabets medlemsstater. De køretøjer, som var i konkurrence hermed, blev nemlig fornyet inden den periode på ti år efter deres indregistrering, som var nødvendig for at kunne udnytte PRI. Ifølge sagsøgeren er den eneste gruppe af sådanne køretøjer, hvor der kan tænkes at være nogen konkurrence inden for Fællesskabet, lastvogne, som udfører godstransport, og som har tilladelse til at udføre landevejstransport i hele landet. Det er imidlertid kun 10% af køretøjerne i denne gruppe, som har været indregistreret i mere end ti år.

66 Endvidere anfører sagsøgeren, at når transportvirksomheder uden for Spanien ikke udnyttede PRI, skyldtes det udelukkende de yderligere omkostninger, der for dem var forbundet hermed. Denne ulempe opvejedes dog rigeligt af de lave renter, som de udenlandske transportvirksomheder kunne nøjes med at betale i deres hjemland. Da PRI i hvert fald ikke udelukkede de i andre medlemsstater etablerede virksomheder fra at nyde godt af ordningen, medfører den omstændighed, at ordningen i praksis er mindre fordelagtig for disse end for de spanske virksomheder ikke, at den falder ind under traktatens artikel 92, stk. 1 (Kommissionens meddelelse om kontrol med statsstøtte og nedsættelse af arbejdskraftomkostningerne, EFT 1997 C 1, s. 10, punkt 12 og 13).

67 Af alle disse grunde er sagsøgeren af den opfattelse, at PRI's virkning for konkurrencen inden for transportsektoren er helt uden betydning. Ifølge fast retspraksis er det nemlig en betingelse for at anvende traktatens artikel 92, stk. 1, at der foreligger en mærkbar påvirkning af konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne (Domstolens dom af 25.6.1970, sag 47/69, Frankrig mod

Kommissionen, Sml. 1970, s. 73, org. ref.: Rec. s. 487, præmis 16, af 14.10.1987, sag 248/84, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 4013, præmis 18, og af 2.2.1988, forenede sager 67/85, 68/85 og 70/85, Van der Kooy m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 219, præmis 58).

68 Sagsøgeren gør endvidere gældende, at den anfægtede subventions ringe størrelse (3 341 ECU pr. køretøj i absolut værdi, og 6,5% af køretøjets indkøbspris ekskl. moms i relativ værdi) ikke kan have fordrejet konkurrencen på et internationalt marked, der som i det foreliggende tilfælde er kendetegnet ved betydelige forskelle i de nationale finansieringsvilkår. Under alle omstændigheder har støtten kun påvirket beslutningen om at foretage indkøb, men ikke de tariffer, som den støttemodtagende virksomhed anvender for sine transportydelser, da den opnåede besparelse er blevet fordelt over hele den periode, hvori det køretøj, som omfattes af ordningen, er blevet benyttet. Ifølge sagsøgeren er det hovedsagelig andre hensyn, som har foranlediget de pågældende til at gøre brug af den anfægtede ordning, nemlig den lette adgang til at opnå kredit efter PRI og de gunstige virkninger for fornyelsen af parken af erhvervskøretøjer (den bedre sikkerhed, komfort og livskvalitet for transportørerne og den nedsatte forurening).

69 Endelig fremhæver sagsøgeren visse kendetegn ved transportsektoren og kommenterer det spørgsmål vedrørende sektorens overkapacitet, som Kommissionen har berørt i den anfægtede beslutning.

70 For det første anfører sagsøgeren, at PRI ikke har medført nogen forhøjelse af antallet af erhvervskøretøjer, da tildelingen af subventionen var betinget af, at et brugt køretøj blev taget ud af drift. Som angivet af Kommissionen i punkt III, niende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning, var det i øvrigt kun i 12,3% af tilfældene, at det nye, subventionerede køretøj tilhørte en højere kategori end det køretøj, der blev taget ud af drift (nemlig for 1 758 køretøjers vedkommende), hvilket ifølge sagsøgeren kun forhøjede kapaciteten af erhvervskøretøjer i Spanien med 0,05%.

71 For det andet udføres ifølge Eurostats oplysninger de interne transporter for 91,4%'s vedkommende af spanske transportvirksomheder, hvilket viser, hvor ringe virkning den anfægtede subvention har for det internationale transportmarked.

72 For det tredje kan det ikke ifølge sagsøgeren antages, at den besparelse, som en SMV har opnået ved at fremskynde udskiftningen af et erhvervskøretøj på grund af PRI, automatisk er resulteret i en fordel eller i en nedsættelse af dennes tariffer, som kan fordreje konkurrencen, i betragtning dels af de mange udgifter, som er forbundet med transport, dels af de betydelige finansielle investeringer og afskrivningsbyrder, som indkøbet af et erhvervskøretøj udgør for en SMV.

73 Kommissionen har gjort gældende, at traktatens artikel 92, stk. 1, ikke kræver, at konkurrencen fordrejes ved tildelingen af den omtvistede støtte, men alene, at støtten truer med at fordreje konkurrencen (jf. dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 46). Den fremhæver, at sektoren for vejgodstransport har alvorlige problemer med overskudskapaciteten, som er strukturelt betinget. Enhver støtte, den være sig nok så beskeden, som kan forværre denne situation, bør derfor vurderes på grundlag af meget strenge kriterier. Desuden er denne sektor kendetegnet ved en stærk atomisering af udbuddet, navnlig i Spanien, hvorfor en støtte, der ud fra en absolut vurdering kan synes ubetydelig, reelt kan påvirke konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne væsentligt (jf. Domstolens dom af 14.9.1994, forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 4103, præmis 42). Denne virkning har af to grunde været væsentlig i den foreliggende sag. Støttemodtagerne har ikke blot kunnet forny deres produktionsmidler, men endog i visse tilfælde forbedre dem, da det indkøbte køretøj kunne være af en højere kategori end det udskiftede.

74 Kommissionen måtte derfor på det foreliggende grundlag fastslå, at den støtte, der er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 3, påvirkede samhandelen inden for Fællesskabet (jf. dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 49). Under henvisning til denne

dom fastholder Kommissionen, at det ikke i den foreliggende sag var nødvendigt at foretage en analyse af støttens konkrete virkninger på samhandelen inden for Fællesskabet. Kommissionen afviser endvidere sagsøgerens argument om, at de af PRI omfattede køretøjer ikke var konkurrencedygtige (jf. ovenfor i præmis 65).

— Rettens bemærkninger

75 Indledningsvis bemærkes, at det i den foreliggende sag tilkommer Retten under hensyntagen til det ovenfor i præmis 24 og 25 anførte at vurdere spørgsmålet, om konkurrencen er fordrejet, og om samhandelen mellem medlemsstaterne er påvirket, udelukkende på grundlag af erhvervssektoren for vejgodstransport.

76 Kommissionen har i punkt II i betragtningerne til den anfægtede beslutning nævnt de forskellige af Rådets forordninger, hvorved denne sektor gradvis er blevet åbnet for konkurrence fra andre medlemsstater såvel hvad angår international som intern transport (cabotage).

77 Kommissionen fremhæver i punkt IV i betragtningerne til den anfægtede beslutning, at den subvention, som blev ydet i medfør af PRI, nedsatte støttemodtagernes normale driftsomkostninger, som disses konkurrenter selv måtte afholde (fjerde afsnit, andet punktum). Herved har den anfægtede støtte ifølge Kommissionen styrket modtagervirksomhedernes finansielle stilling og præstationsmuligheder og derved begunstiget dem i forhold til deres konkurrenter (samme afsnit, tredje punktum). Kommissionen gør gældende (ottende afsnit), at »de... støttemodtagere, der har transport som hovedaktivitet ..., konkurrerer ... med transportvirksomheder i Spanien eller andre medlemsstater, som ikke kan få del i støtten i forbindelse med [PRI], idet liberaliseringen af vejgodstransporten i 1995 åbnede for konkurrence med virksomheder i andre medlemsstater, både når det gælder international transport, og når det drejer sig om cabotage«.

78 Kommissionen forklarer derpå, hvorledes den omstændighed, at tildelingen af subventionen er betinget af, at et i Spanien indregistreret køretøj tages ud af drift, udgør en indirekte forskelsbehandling til skade for transportvirksomheder, som ikke er hjemmehørende i Spanien, og derfor fordrejer konkurrencen mellem disse og de i Spanien hjemmehørende transportvirksomheder (niende og tiende afsnit).

79 Kommissionen konkluderer (tolvte afsnit):

»Når en støtte giver virksomhederne i en bestemt sektor, som deltager i Fællesskabets samhandel, en stærkere stilling, må samhandelen betragtes som påvirket i den betydning, der benyttes i traktatens artikel 92, stk. 1. Da støtten i forbindelse med [PRI] styrker modtagervirksomhedernes finansielle stilling og præstationsmuligheder i forhold til deres konkurrenters, og da denne virkning gør sig gældende inden for Fællesskabets samhandel, mener Kommissionen, at samhandelen kan anses for påvirket på grund af den pågældende støtte.«

80 Holdbarheden af Kommissionens analyse skal herefter undersøges under hensyn til sagsøgerens argumenter.

81 Det er ubestridt, at de SMV, som har oppebåret den omtvistede støtte, inden for sektoren for vejgodstransport er i konkurrence med større virksomheder, som ikke har kunnet oppebære støtte efter PRI (jf. ovenfor i præmis 47). Det er ligeledes uomtvisteligt, at sektoren for international vejgodstransport — inden for hvilken i hvert fald nogle af de SMV, som sammenslutningen repræsenterer, er aktive, hvilket ikke bestrides af sagsøgeren — er kendetegnet ved en stærk konkurrence på grund af selve denne type virksomheds grænseoverskridende karakter, og at konkurrencen inden for sektoren for intern vejgodstransport i nogle år, i hvert fald potentielt, har haft en fællesskabsdimension på grund af de bestemmelser om liberalisering, som Kommissionen har nævnt i punkt II i betragtningerne til den anfægtede beslutning.

82 Desuden bestrider sagsøgeren ikke, at den anfægtede subvention har lettet støttemodtagerne de normale byrder i forbindelse med deres løbende virksomhed ved at »formindske [deres] normale omkostninger« (punkt IV, fjerde afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning). Tværtimod fremhæver sagsøgeren, som anført ovenfor i præmis 30, at støttemodtagerne uden den pågældende støtte ikke ville have kunnet overkomme de udgifter, som er forbundet med indkøbet af et nyt erhvervskøretøj.

83 Herom bemærkes, at støtte, der som i det foreliggende tilfælde dækker en del af investeringsomkostningerne i forbindelse med en udskiftning, som skal foretages med regelmæssige mellemrum, ifølge retspraksis er driftsstøtte (jf. Domstolens dom af 8.3.1988, forenede sager 62/87 og 72/87, Exécutif régional wallon og Glaverbel mod Kommissionen, Sml. s. 1573, præmis 31-34). En sådan støtte, der har til formål at friholde de støttemodtagende virksomheder for alle eller en del af de omkostninger, som de normalt selv skulle have afholdt i forbindelse med den løbende drift eller deres normale aktiviteter, fordrejer i princippet konkurrencevilkårene (jf. Rettens dom af 8.6.1995, sag T-459/93, Siemens mod Kommissionen, Sml. II, s. 1675, præmis 48 og 77, og i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, præmis 43). I den foreliggende sag styrkede den fordel, som de støttemodtagende virksomheder oppebar i kraft af de offentlige myndigheders intervention, deres finansielle stilling og præstationsmuligheder, således som Kommissionen har fremhævet i den anfægtede beslutning, og begunstigede dem derved i forhold til deres konkurrenter i Spanien eller fra andre medlemsstater, som på grund af deres størrelse ikke kunne få tildelt den omtvistede støtte (jf. i samme retning Domstolens dom af 11.11.1987, sag 259/85, Frankrig mod Kommissionen, Sml. s. 4393, præmis 24).

84 Selv om de betingelser, der var fastsat i aftalen af 27. september 1994, og som er nævnt ovenfor i præmis 3, ikke udtrykkeligt udelukkede de SMV, som er etableret uden for Spanien, fra PRI, var der dog, som fremhævet af Kommissionen (punkt IV, niende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning), rent faktisk forbundet supplerende omkostninger for dem med at udnytte ordningen, således som sagsøgeren selv har erkendt. Ved at gøre støtten betinget af, at et i Spanien indregistreret køretøj blev taget ud af drift, var de transportvirksomheder, som ikke var hjemmehørende i Spanien, hvis de ønskede at oppebære en subvention, efter PRI forpligtet til at indgå en forudgående aftale med en lokal erhvervsdrivende om, at denne tog et sådant køretøj ud af drift, mens de lokale transportvirksomheder kunne oppebære støtten direkte uden sådanne arrange-

menter. Kommissionen har derfor med rette konkluderet (punkt IV, tiende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning), at støtte i henhold til PRI »også fører til fordrejning af konkurrencen mellem spanske transportvirksomheder og transportvirksomheder, som opererer i Spanien, men er hjemmehørende i andre medlemsstater«.

85 Selv om denne ulempe måtte blive rigeligt opvejet af de lave rentesatser, som blev anvendt i de andre medlemsstater, således som det hævdes af sagsøgeren, men hvilket der ikke er fremlagt nogen konkret dokumentation til støtte for, ændrer det ikke ved den konklusion, at de spanske myndigheders intervention inden for rammerne af PRI medførte en kunstig ændring af de konkurrencevilkår, som bestod under normale markedsvilkår. Den omstændighed, at støttemodtagerne ikke trods den fordel, de har oppebåret på grund af en offentlig intervention, har været lige så gunstigt stillet som deres konkurrenter i de andre medlemsstater, indebærer i øvrigt ikke, at interventionen falder uden for begrebet støtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

86 Som Kommissionen med rette har gjort gældende i den anfægtede beslutning, må det nemlig, når en finansiel støtte, som ydes af en stat eller ved hjælp af statsmidler, styrker visse virksomheders stilling i forhold til andres, som disse konkurrerer med i samhandelen inden for Fællesskabet, antages, at denne samhandel påvirkes af støtten (jf. Domstolens dom af 17.9.1980, sag 730/79, Philip Morris mod Kommissionen, Sml. s. 2671, præmis 11, og af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 47, samt dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 50). Desuden kan en støtte påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje konkurrencen, selv om den støttemodtagende virksomhed, som er i konkurrence med virksomheder fra andre medlemsstater, ikke selv deltager i den grænseoverskridende virksomhed. Når en medlemsstat yder støtte til en virksomhed, kan det indenlandske udbud nemlig derved blive opretholdt eller forøget med den konsekvens, at chancerne for de virksomheder, der er etableret i de øvrige medlemsstater, for at tilbyde deres ydelser på denne medlemsstats marked, herved kan blive formindsket (jf. i samme retning Domstolens dom af 21.3.1991, sag C-303/88, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 1433, præmis 27).

87 Sagsøgeren bestrider ikke Kommissionens vurdering af, at der var overkapacitet i vejtransportsektoren (punkt V, femtende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning). Desuden er det ubestridt, at det ifølge PRI var muligt at udskifte et brugt køretøj henhørende under kategorierne B, C eller D med et nyt køretøj, som tilhørte en højere kategori (punkt I, sidste afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning), således som det i øvrigt viste sig at være sket i 12,3% af tilfældene, hvilket ikke bestrides af sagsøgeren (punkt III, niende afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning). Herved blev overkapaciteten inden for denne sektor forøget.

88 Kommissionen har således med rette antaget (punkt IV, sidste afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning), at den omtvistede subvention kunne påvirke samhandelen inden for Fællesskabet (jf. i samme retning dom af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 51).

89 Uanset hvor stor en procentdel de subventionerede erhvervskøretøjer inden for den pågældende sektor har udgjort i forhold til den samlede park af erhvervskøretøjer og de støttemodtagende SMV's markedsandele, er konkurrencen inden for Fællesskabet blevet fordrejet og samhandelen inden for Fællesskabet påvirket i dette omfang.

90 Hvad angår argumentet om, at de af PRI omfattede køretøjer ikke var konkurrencedygtige, bemærkes, at støtten netop var betinget af, at et over ti år gammelt køretøj blev erstattet af et nyt. Hermed har PRI, som Kommissionen med rette har anført i sine skriftlige indlæg, styrket de støttemodtagendes konkurrencestilling ved at ophæve de ulemper, som var forbundet med at have det forældede køretøj, der blev udskiftet.

91 Endelig kan der ikke gives sagsøgeren medhold i argumenterne om støttens beskedne størrelse, dens begrænsede virkning på virksomhedernes beslutning om at udnytte PRI og om, at den ikke påvirkede de af dem anvendte tariffer.

92 Selv om den fordel, de offentlige myndigheder indrømmer en virksomhed, er beskeden, må den ifølge gældende retspraksis antages at fordreje konkurrencen, om end i beskedent omfang. Forbuddet i traktatens artikel 92, stk. 1, gælder for enhver støtte, som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen, uanset støttens størrelse, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstater (jf. dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 46). Den omstændighed, at en støtte er forholdsvis ubetydelig, eller at den støttemodtagende virksomhed er af beskeden størrelse, udelukker ikke på forhånd, at samhandelen mellem medlemsstaterne kan være påvirket (jf. Domstolens dom af 21.3.1990, sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 959, præmis 43, dommen i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 53, dommens præmis 40, 41 og 42, og i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 48). Når den pågældende sektor er kendetegnet ved en stærk konkurrence, vil også en forholdsvis beskeden støtte påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. dom af 21.3.1991 i sagen Italien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 86, dommens præmis 27), og dette er tilfældet med vejgodstransportsektoren, som er kendetegnet ved et stort antal virksomheder af beskeden størrelse.

93 I øvrigt har sagsøgeren selv erkendt, at de støttemodtagende virksomheder, som er medlemmer af sammenslutningen, ikke uden støtten ville have kunnet overkomme de udgifter, der var forbundet med fornyelsen af deres park af erhvervskøretøjer (jf. ovenfor i præmis 30). Uanset hvilke andre grunde, disse støttemodtagende virksomheder har haft til at udnytte PRI, og hvilke virkninger denne fordel har haft for deres tariffer, er det ubestrideligt, at den omhandlede subvention har hjulpet dem til at forbedre deres præstationsmuligheder, hvorved de har styrket deres stilling i forhold til deres lokale og udenlandske konkurrenter, de være sig reelle eller potentielle.

94 Under hensyn til samtlige de anførte betragtninger må det antages, at Kommissionen med rette har konkluderet, at samhandelen mellem medlemsstaterne var blevet påvirket og konkurrencen blevet fordrejet eller truet med at blive fordrejet ved tildelingen af den støtte, som er omhandlet i den anfægtede beslutnings artikel 3. Det er ikke, som hævdet af sagsøgeren, nogen betingelse herfor efter retspraksis, at konkurrencefordrejningen — eller truslen herom — er mærkbar eller væsentlig, eller at påvirkningen af samhandelen er det (jf. dom af 21.3.1990 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 92, dommens præmis 42 og 43, og i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 46).

95 Herefter må den argumentation, hvorved sagsøgeren bestrider holdbarheden af Kommissionens analyse på dette punkt, forkastes.

Begrundelsen

— Parternes argumenter

96 Sagsøgeren har kritiseret Kommissionen for, at den i den anfægtede beslutning har begrænset sig til at foretage en teoretisk henvisning til den formelle liberalisering af vejtransportsektorerne, men ikke har undersøgt den reelle situation på det pågældende marked, de støttemodtagende virksomheders markedsandel, de konkurrerende virksomheders stilling og samhandelen med de pågældende tjenesteydelser inden for Fællesskabet, således som det kræves efter retspraksis (Domstolens dom af 13.3.1985, forenede sager 296/82 og 318/82, Nederlandene og Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, Sml. s. 809, præmis 24, og af 24.10.1996, forenede sager C-329/93, C-62/95 og C-63/95, Tyskland m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 5151, præmis 54).

97 Ifølge sagsøgeren har Kommissionen heller ikke, som det kræves efter retspraksis, begrundet sin stiltiende afvisning af de argumenter, som sagsøgeren fremførte under den administrative procedure, og hvorefter der ikke var sket nogen nævneværdig fordrejning af konkurrencen og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne (Domstolens dom af 14.2.1990, sag C-301/87, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 307, præmis 43).

98 Sagsøgeren har endvidere under henvisning til de domme, som er nævnt ovenfor i præmis 96, gjort gældende, at der, når den ydede støtte er ulovlig, påhviler Kommissionen en skærpet begrundelsespligt hvad angår konkurrencefordrejningen og påvirkningen af samhandelen inden for Fællesskabet.

99 Kommissionen har forklaret grundene til, at de ovenfor i præmis 96 nævnte domme ikke efter dens opfattelse har gyldighed for den foreliggende sag. Den mener at have opfyldt begrundelseskravene efter retspraksis, da den i den anfægtede beslutning har angivet de omstændigheder, som begrunder, at PRI var egnet til at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Når den ikke modtager underretning om støtte, som det var tilfældet i denne sag, er den ikke efter retspraksis forpligtet til at godtgøre, at støtten har haft reelle virkninger for konkurrencen og for samhandelen inden for Fællesskabet (dommen af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 33).

— Rettens bemærkninger

100 Selv om det i visse tilfælde kan fremgå af selve de omstændigheder, hvorunder støtten ydes, at den kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, påhviler det i det mindste Kommissionen at angive disse omstændigheder i beslutningens begrundelse (Domstolens dom af 14.11.1984, sag 323/82, Intermills mod Kommissionen, Sml. s. 3809, præmis 38, og i sagen Nederlandene og Leeuwarder Papierwarenfabriek mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 96, dommens præmis 24).

101 I den foreliggende sag indeholder de passager i den anfægtede beslutning, som er nævnt ovenfor i præmis 76-79, en tilstrækkelig redegørelse for de faktiske og retlige omstændigheder, som blev taget i betragtning ved vurderingen af konkurrencefordrejningen og samhandelen mellem medlemsstaterne. Hermed havde sagsøgeren og Retten mulighed for at gøre sig bekendt med Kommissionens grunde til at antage, at den omtvistede støtte opfyldte disse betingelser.

102 Det påhvilede ikke, som hævdet af sagsøgeren, Kommissionen at foretage en økonomisk analyse af den reelle situation på det pågældende marked, de støttemodtagende virksomheders markedsandel, de konkurrerende virksomheders stilling og samhandelen mellem medlemsstaterne vedrørende de pågældende tjenesteydelser, når den havde forklaret, på hvilken måde den omtvistede støtte

fordrejede konkurrencen og påvirkede samhandelen mellem medlemsstaterne (jf. i samme retning dommen i sagen Philip Morris mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 86, præmis 9-12, og dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 67).

103 Desuden er Kommissionen ikke, når støtten er ydet ulovligt, forpligtet til at påvise dens reelle virkning på konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne. En sådan forpligtelse ville nemlig være ensbetydende med at begunstige de medlemsstater, der yder støtte under tilsidesættelse af underretningspligten ifølge traktatens artikel 93, stk. 3, på de medlemsstaters bekostning, der giver underretning om en påtænkt støtte (jf. dommen af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 33, og i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 67).

104 Endvidere bemærkes — ud over at der skal henvises til de domme, som er nævnt ovenfor i præmis 58 — at Kommissionen ikke er forpligtet til i begrundelsen for en beslutning, som det påhviler den at træffe for at sikre anvendelsen af konkurrencereglerne, at tage stilling til alle de argumenter, som de berørte har fremført for den. Det er tilstrækkeligt, at den redegør for de faktiske omstændigheder og retlige betragtninger, der har været afgørende for beslutningens konklusion (Rettens dom af 24.1.1992, sag T-44/90, La Cinq mod Kommissionen, Sml. II, s. 1, præmis 41, og den dér citerede retspraksis, samt dommen i sagen Siemens mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 83, dommens præmis 31, og dommen i sagen Vlaams Gewest mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 63), hvilke krav Kommissionen har opfyldt i den foreliggende sag.

105 Følgelig kan der ikke gives sagsøgeren medhold i argumentationen om, at beslutningen, hvad angår kriterierne om konkurrencefordrejning og påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne, er behæftet med en begrundelsesmangel.

106 Følgelig må anbringendets andet led i det hele forkastes.

Anbringendets tredje led

Parternes argumenter

107 Sagsøgeren anfører, at PRI bør erklæres forenelig med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), selv om ordningen har påvirket konkurrencen og samhandelen mellem medlemsstaterne.

108 Kommissionen har ikke fremsat nogen kommentarer vedrørende dette spørgsmål.

Rettens bemærkninger

109 Det fremgår fast retspraksis, at Kommissionen har et vidt skøn ved anvendelsen af traktatens artikel 92, stk. 3, hvad angår de økonomiske og sociale faktorer, der kommer i betragtning på fællesskabsplan (dommen i sagen Philip Morris mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 86, dommens præmis 24, og dom af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 55). Bedømmelsen af en statsstøttes forenelighed med fællesmarkedet rejser problemer, der indebærer hensyntagen til og vurdering af sammensatte økonomiske omstændigheder, som hurtigt kan ændre sig (Domstolens dom af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 15, af 11.7.1996, sag C-39/94, SFEI m.fl., Sml. I, s. 3547, præmis 36, og af 14.1.1997, sag C-169/95, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 135, præmis 18).

110 Under et annullationssøgsmål kan Fællesskabets retsinstanser derfor kun efterprøve, om Kommissionens beslutning om ikke at anvende undtagelsesbestemmelsen i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), på den omtvistede støtte er behæftet med en af de i traktatens artikel 173 anførte mangler, der medfører, at retsakten er ulovlig, og de kan ikke sætte deres skøn med hensyn til faktiske forhold,

navnlig på det økonomiske område, i stedet for det, der er anlagt af den institution, der har vedtaget beslutningen (Domstolens dom af 15.6.1993, sag C-225/91, Matra mod Kommissionen, Sml. I, s. 3203, præmis 23, og dommen i sagen Ladbroke Racing mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 52, dommens præmis 47). Den retlige kontrol skal i så fald være begrænset til at efterprøve, om de gældende procedure- og begrundelsesforskrifter er overholdt, om de faktiske omstændigheder, der er lagt til grund for den anfægtede afgørelse, er materielt korrekte, om bedømmelsen af de faktiske omstændigheder ikke er åbenbar urigtig, og om der er begået magtfordrejning (jf. ovennævnte dom i sagen Matra mod Kommissionen, præmis 25, og dommen af 29.2.1996 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 53, dommens præmis 11; Rettens dom af 27.2.1997, sag T-106/95, FFSA m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 229, præmis 101, dommen i sagen Ladbroke Racing mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 52, dommens præmis 148, og dom af 25.6.1998, forenede sager T-371/94 og T-394/94, British Airways m.fl. og British Midland Airways mod Kommissionen, Sml. II, s. 2405, præmis 79).

111 I den foreliggende sag har sagsøgeren ikke fremført det mindste forhold, der kan give grundlag for at antage, at den anfægtede beslutning er behæftet med en ulovlighed, for så vidt som Kommissionen ved beslutningen på grundlag af en detaljeret analyse i punkt V i betragtningerne afviser at anvende undtagelsesbestemmelsen i traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), på den i beslutningens artikel 3 omhandlede støtte.

112 Følgelig må det andet anbringende i det hele forkastes.

2. *Det første og det tredje anbringende om tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, proportionalitetsprincippet, ligebehandlingsprincippet, »forbuddet mod vilkårlige afgørelser« og traktatens artikel 190, hvilke anbringender gøres gældende til støtte for et krav om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 4*

113 Med det første og det tredje anbringende rejser sagsøgeren krav om annullation af den anfægtede beslutnings artikel 4, hvorved Kongeriget Spanien pålægges at

ophæve og geninddrive den i artikel 3 omtalte støtte hos støttemodtagerne. Til støtte for disse to anbringender anfører sagsøgeren — med angivelse af nærmere argumentation herfor — at der foreligger en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, proportionalitetsprincippet samt begrundelsespligten. Endvidere anfører sagsøgeren, at ligebehandlingsprincippet og »forbuddet mod vilkårlig afgørelser« er tilsidesat. Da sagsøgeren ikke har fremført særskilte argumenter vedrørende de sidstnævnte grunde, må det antages, at argumentationen er den samme som for de tre førstnævnte grunde.

Tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning

114 Til støtte herfor anfører sagsøgeren for det første, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, som gav støttemodtagerne grund til at tro, at støtten var lovlig, og for det andet, at støttemodtagernes berettigede forventning også blev bestyrket på grund af den administrative procedures lange varighed.

Ekstraordinære omstændigheder

— Parternes argumenter

115 Sagsøgeren har gjort gældende — efter at have understreget, at PRI's formål er miljøbeskyttelse og trafiksikkerhed — at det er anerkendt i retspraksis, at modtageren af en støtte, som gøres gældende at være ulovlig, under visse ekstraordinære omstændigheder kan have en berettiget forventning om, at støtten var lovlig (Domstolens dom af 20.9.1990, sag C-5/89, Kommissionen mod Tyskland, Sml. I, s. 3437, præmis 16, og af 10.6.1993, sag C-183/91, Kommissionen mod Grækenland, Sml. I, s. 3131, præmis 18).

116 Ifølge sagsøgeren foreligger der netop sådanne ekstraordinære omstændigheder i den foreliggende sag. For det første optog støttemodtagerne hovedsagelig lånene i private banker — således at ingen offentlige myndigheder intervenerede — uden at de var klar over, at sådanne lån kunne indeholde elementer af offentlig støtte, fordi mindre virksomheder ikke altid er bekendt med den gældende europæiske praksis på området. For det andet blev de på intet tidspunkt informeret af de spanske myndigheder om, at Fællesskabets myndigheder indledte en procedure vedrørende PRI. For det tredje havde de god grund til at tro, at PRI ikke var nogen statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand. For det fjerde havde de med rimelighed kunnet antage, at PRI var omfattet af de minimis-reglen i Kommissionens meddelelse om de minimis-støtteordninger (EFT 1996 C 68, s. 9), da PRI var blevet betegnet som en generel foranstaltning til fornyelse af alle små og mellemstore virksomheders erhvervskøretøjer.

117 Sagsøgeren anfører under henvisning til Domstolens dom af 24. november 1987 i sagen RSV mod Kommissionen (sag 223/85, Sml. s. 4617), generaladvokat Tesauro's forslag til afgørelse i dommen af 14. januar 1997 i sagen Spanien mod Kommissionen, som er nævnt ovenfor i præmis 109 (Sml. I, s. 138, på s. 146 og s. 147) og artikel 14, stk. 1, andet punktum, i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af traktatens artikel 93 (EFT L 83, s. 1), at støttemodtagende virksomheder kan påberåbe sig deres berettigede forventning for Fællesskabets retsinstanser som grundlag for at modsætte sig støttens tilbagebetaling. Sagsøgeren anfører endvidere, at PRI på daværende tidspunkt blev betegnet som en generel foranstaltning, hvorfor støttemodtagerne i betragtning af statsstøttebegrebets komplicerede karakter ikke efter fællesskabsretten havde grund til at nære mistanke om, at PRI udgjorde en statsstøtte i strid med traktatens artikel 92, stk. 1, idet støtten var betinget af, at et i Spanien indregistreret køretøj blev taget ud af drift.

118 Kommissionen har gjort gældende, at princippet om beskyttelse af den berettigede forventning ikke med føje kan påberåbes for Fællesskabets retsinstanser (jf. dommen i sagen Siemens mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 83, og i sagen Ladbroke Racing mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 52). I alle tilfælde kan de omstændigheder, som sagsøgeren har påberåbt sig i den foreliggende sag, ikke efter Kommissionens opfattelse anses for ekstraordinære.

— Rettens bemærkninger

119 Indledningsvis bemærkes, at sagsøgeren ikke gør gældende, at de SMV, som sagsøgeren repræsenterer i sagen, på daværende tidspunkt var ukendt med, at de lån, som de fik bevilget ved indkøb af et nyt erhvervskøretøj i henhold til PRI, blev ydet til en særlig gunstig rente. Det må derfor antages, at de pågældende virksomheder fuldt ud var klar over den fordel — og dermed den støtte — der var forbundet med den nedsatte rentesats for lånene.

120 Det er endvidere ubestridt, at PRI ikke blev iværksat i overensstemmelse med proceduren efter traktatens artikel 93, stk. 3.

121 Ifølge fast retspraksis har den kontrol, som Kommissionen skal føre med statsstøtte i medfør af traktatens artikel 93, sit grundlag i ufravigelige principper, hvorfor støttemodtagerne principielt ikke kan have nogen berettiget forventning om, at den støtte, de har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den i nævnte traktatbestemmelse fastlagte procedure. En påpasselig erhvervsdrivende må nemlig normalt være i stand til at forvisse sig om, at denne procedure er blevet fulgt (jf. Domstolens dom i sagen Kommissionen mod Tyskland, nævnt ovenfor i præmis 115, dommens præmis 14, af 14.1.1997 i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 109, dommens præmis 51, og af 20.3.1997, sag C-24/95, Alcan Deutschland, Sml. I, s. 1591, præmis 25).

122 Det er ganske vist ikke udelukket efter retspraksis, at modtagere af en ulovlig støtte kan modsætte sig tilbagebetalingen under henvisning til ekstraordinære omstændigheder, der har kunnet skabe en berettiget forventning hos dem om, at støtten var lovlig (jf. dommene i sagen Kommissionen mod Tyskland og Kommissionen mod Grækenland, nævnt ovenfor i præmis 115, se henholdsvis dommens præmis 16 og præmis 18; se endvidere Rettens dom af 15.9.1998, forenede sager T-126/96 og T-127/96, BFM og EFIM mod Kommissionen, Sml. II, s. 3437, præmis 69).

123 Uden hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt modtagere af en ulovlig støtte er berettiget til at påberåbe sig sådanne omstændigheder for Fællesskabets retsinstanser, må dog fastslås, at der i hvert fald ikke er nogen af de omstændigheder, som sagsøgeren har påberåbt sig i den foreliggende sag, der kan tillægges vægt.

124 Den omstændighed, at lånene hovedsagelig blev ydet af private banker uden nogen direkte intervention fra offentlige myndigheder, er således ikke ensbetydende med, at låntagerne ikke havde grund til at nære mistanke om, at rentenedslagene for disse lån hidrørte fra staten.

125 Det fremgår nemlig for det første af de uddrag fra pressen, som Kommissionen har optaget i bilag B til sine svar af 10. marts 2000 på Rettens skriftlige spørgsmål, at det spanske industriministerium på daværende tidspunkt havde iværksat en omfattende kampagne vedrørende PRI for at skabe opmærksomhed om denne ordning (»una intensa campaña del ministerio [de Industria] a partir de septiembre u octubre«, *El Pais* af 9.8.1994), og at det klart fremgik af artiklerne i dagspressen vedrørende ordningen, at den ydede støtte hidrørte fra staten (»El Gobierno abonará 93.193 pesetas por cada millón invertido en comprar vehículos industriales«, *El Pais* af 28.9.1994). Endvidere kan sagsøgeren ikke med rette bestride, at man i forbindelse med et almindeligt lån, som ydes af en privat institution, ikke vil støde på en betingelse, hvorefter et brugt køretøj skal tages ud af drift. Endelig kunne man næppe, i betragtning af den omstændighed, som sagsøgeren selv har henvist til, at PRI blev betegnet som en foranstaltning til fornyelse af små og mellemstore virksomheders park af erhvervskøretøjer, være i tvivl om, at en sådan foranstaltning måtte hidrøre fra det offentlige. I betragtning af disse forskellige omstændigheder måtte støttemodtagerne i sagens natur være klar over, at støtten beroede på en intervention fra de spanske myndigheder, og ikke på et privat initiativ.

126 Hvad angår påstanden om, at SMV var ukendt med reglerne om offentlig støtte, og at statsstøttebegreb er kompliceret, bemærkes, at dette forhold ikke kan anses for ekstraordinære omstændigheder, som kan skabe en berettiget forventning om den bevilgede støttes lovlighed. I øvrigt kan støttemodtagende virksomheder ikke

under henvisning til deres størrelse fritages fra forpligtelsen til at holde sig underrettet om fællesskabsrettens regler, da denne i modsat fald ville miste sin effektive virkning.

127 Heller ikke den omstændighed, at støttemodtagerne ikke blev informeret af de spanske myndigheder om, at der var iværksat en administrativ procedure vedrørende PRI — forudsat dette i øvrigt kan anses for godtgjort — kan betragtes som en ekstraordinær omstændighed, der kunne skabe en berettiget forventning hos dem om støttens lovlighed. I øvrigt blev Kommissionens beslutning om at iværksætte en formel undersøgelsesprocedure i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2, offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* af 13. september 1996 (EFT C 266, s. 10). Heri erklærede Kommissionen, at den anså støtteordningen for ulovlig, og at den var i tvivl om, hvorvidt den var forenelig med fællesmarkedet. Kommissionen forbeholdt sig »ret til i overensstemmelse med Domstolens retspraksis at træffe beslutning om at pålægge medlemsstaten at tilbagesøge al ulovligt ydet støtte, således som det er blevet påmindet medlemsstaterne i den meddelelse, der blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* nr. C 156 af 22. juni 1995, s. 5«.

128 Den blotte omstændighed, at det var tvivlsomt for støttemodtagerne, om PRI udgjorde en statsstøtte i traktatens artikel 92's forstand, er naturligvis ikke tilstrækkelig til at kunne skabe en berettiget forventning hos dem om, at den udbetalte støtte var lovlig.

129 Den omstændighed, at PRI på daværende tidspunkt blev betegnet som en generel foranstaltning til fornyelse af små og mellemstore virksomheders park af erhvervskøretøjer, burde — sammenholdt med, hvad der er anført ovenfor i præmis 125 — have givet støttemodtagerne grund til at tvivle på, hvorvidt støtten var forenelig med fællesmarkedet, da denne betegnelse klart viste, at støtteordningen var selektiv. Under alle omstændigheder kan dette forhold ikke anses for en ekstraordinær omstændighed, som kunne give støttemodtagerne grund til at tro, at PRI ikke ville møde nogen indsigelser fra Kommissionens side.

130 Endelig kan der heller ikke gives sagsøgeren medhold i det argument, som baseres på Kommissionens meddelelse om de minimis-støtteordninger. Ved denne meddelelse er støtte inden for transportsektoren nemlig udtrykkeligt udelukket fra de minimis-reglens anvendelsesområde.

131 Følgelig må sagsøgerens argument om, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, som skabte en berettiget forventning hos støttemodtagerne om støttens lovlighed, forkastes.

Den administrative procedures varighed

— Parternes argumenter

132 Sagsøgeren har under henvisning til dommen i sagen RSV mod Kommissionen, som er nævnt ovenfor i præmis 117, gjort gældende, at den administrative procedures urimeligt lange varighed gav støttemodtagerne grund til at tro, at den i PRI indeholdte foranstaltning var lovlig. Sagsøgeren anfører, at de spanske myndigheder tilsendte Kommissionen de ønskede oplysninger vedrørende PRI, hvorfor den administrative procedures lange varighed ikke skyldtes de spanske myndigheder. Efter at have modtaget disse oplysninger ventede Kommissionen 17 måneder, før den iværksatte den formelle procedure i henhold til traktatens artikel 93. Efter 41 måneders undersøgelser erkendte Kommissionen endeligt, at den i PRI indeholdte foranstaltning i visse tilfælde ikke havde karakter af en statsstøtte i traktatens artikel 92, stk. 1's forstand.

133 Sagsøgeren anfører, at den anfægtede beslutning ikke indeholder nogen angivelse af, at de spanske myndigheder var tilbageholdende med at give Kommissionen de oplysninger, som var nødvendige for en hensigtsmæssig afvikling af den administrative procedure. Under alle omstændigheder ville en eventuel mang-

lende samarbejdsvilje fra de spanske myndigheder ikke kunne retfærdiggøre procedurens langvarighed, da Kommissionen efter retspraksis er berettiget til dels at pålægge den pågældende medlemsstat at tilsende den de dokumenter, informationer og data, som er nødvendige for at undersøge støttens forenelighed med fællesmarkedet, dels, såfremt den pågældende medlemsstat ikke efterkommer denne opfordring, at bringe proceduren til ophør og at træffe en endelig beslutning på grundlag af det materiale, Kommissionen råder over (dom af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 19 og 22).

134 Endvidere fremhæver sagsøgeren, at Kommissionen, når den har besluttet at iværksætte en formel procedure, skal afslutte denne inden for en rimelig frist (Domstolens kendelse af 11.7.1979, sag 59/79, Fédération nationale des producteurs de vins de table et vins de pays mod Kommissionen, Sml. s. 2425). Sagsøgeren tilføjer, at Kommissionen i sin beslutning 92/329/EØF af 25. juli 1990 om den italienske regerings støtte til en producent af oftalmologiske produkter (Industrie ottiche riunite — IOR) (EFT 1992 L 183, s. 30) fandt det uhensigtsmæssigt at rejse krav om tilbagebetaling af støtten på grund af den periode, som var forløbet mellem den dato, hvorpå Kommissionen fik kendskab til støtten, og datoen for vedtagelsen af dens beslutning.

135 Endelig anfører sagsøgeren, at de spanske transportvirksomheder, som var bedst informeret om europæisk lovgivning på grund af deres adgang til de officielle dokumenter herom, først blev bekendt med Kommissionens tvivl om, hvorvidt den omtvistede foranstaltning var lovlig, i september 1996 — nemlig på datoen for offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* af Kommissionens beslutning om at iværksætte en formel procedure i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2 — dvs. to år efter indførelsen af PRI. Når der hengik en så lang periode, måtte der antages at være skabt en berettiget forventning hos støttemodtagerne om støttens lovlighed.

136 Kommissionen har gjort gældende, at der var et rimeligt forhold mellem den administrative procedures langvarighed og sagens kompleksitet, og at den lange varighed i hvert fald i vidt omfang skyldtes de spanske myndigheders manglende samarbejdsvilje såvel under den indledende som under den formelle procedure, hvorunder den omtvistede ordning blev undersøgt. Kommissionen afviser, at der,

som hævdet af sagsøgeren, er nogen parallel mellem den foreliggende sag og sagen RSV mod Kommissionen, som er nævnt ovenfor i præmis 117. Endvidere understreger Kommissionen under henvisning til Rettens dom af 18. september 1995 i sagen SIDE mod Kommissionen (sag T-49/93, Sml. II, s. 2501, præmis 83 ff.), at den har mulighed for, når en medlemsstat ikke forsyner den med de ønskede oplysninger, såfremt særlige omstændigheder i sagens akter begrunder dette, at vente med at træffe beslutning, indtil den har modtaget mere fuldstændige oplysninger, frem for at afslutte proceduren og tage stilling til støttens lovlighed udelukkende på grundlag af det foreliggende materiale.

— Rettens bemærkninger

137 Indledningsvis bemærkes, at den i sagen omhandlede foranstaltning ikke blev anmeldt til Kommissionen, hvorfor støttemodtagerne ifølge den retspraksis, som er nævnt ovenfor i præmis 122, i princippet ikke, medmindre der foreligger ekstraordinære omstændigheder, kan påberåbe sig at have en berettiget forventning om støttens lovlighed som grundlag for at modsætte sig tilbagebetalingen heraf. Det må derfor i den foreliggende sag efterprøves, om den administrative procedures langvarighed er så exceptionel, at den kunne skabe en sådan berettiget forventning.

138 Herom må for det første konstateres, at ifølge dokumenterne vedrørende korrespondancen mellem Kommissionen og de spanske myndigheder under den administrative procedure (bilag C til Kommissionens svar af 10.3.2000 på Rettens skriftlige spørgsmål) tilsendte de spanske myndigheder, som ikke havde anmeldt PRI til Kommissionen, efter anmodning fra denne de første oplysninger om støtteordningen ved skrivelse af 6. marts 1995 — som nåede frem til Kommissionen den 7. april 1995 — dvs. mere end syv måneder efter de spanske myndigheders beslutning af 28. juli 1994 om vedtagelsen af PRI (jf. ovenfor i præmis 2).

139 Efter at have gennemgået disse første oplysninger fandt Kommissionen, at det var nødvendigt at indhente yderligere oplysninger og fremsendte den 6. juli 1995 en begæring om oplysninger til de spanske myndigheder, som disse besvarede ved skrivelse af 26. juli 1995. Det var først ved denne sidste skrivelse, dvs. et år efter

vedtagelsen af PRI, at Kommissionen fik tilsendt en kopi af aftalen af 27. september 1994, som indeholder de nærmere regler for ordningens funktionsmåde.

140 Den 20. februar 1996 tilsendte Kommissionen de spanske myndigheder en ny begæring om oplysninger vedrørende visse af de betingelser, som var indeholdt i den nævnte aftale, de konkrete resultater pr. 31. december 1995 af PRI's anvendelse og den gennemsnitlige varighed af den periode, hvorunder erhvervskøretøjer er indregistreret i Spanien. De spanske myndigheder meddelte de ønskede oplysninger ved skrivelse af 14. marts 1996, som nåede frem til Kommissionen den 18. marts 1996.

141 Det fremgår af dette handlingsforløb, at forsinkelsen med iværksættelsen og gennemførelsen af den indledende procedure for undersøgelsen af den omtvistede støtteordnings forenelighed med fællesmarkedet først og fremmest skyldtes de spanske myndigheder, som ikke blot vedtog og iværksatte ordningen i strid med underretningspligten efter traktatens artikel 93, stk. 3, men også var længe om at forsyne Kommissionen med alle de nødvendige oplysninger herom.

142 Under disse omstændigheder var det helt rimeligt, at Kommissionen tog sig en betænkningstid på tre måneder fra den 18. marts 1996, før den ved skrivelse af 26. juni 1996 meddelte de spanske myndigheder sin beslutning om at iværksætte en formel undersøgelsesprocedure i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2 (jf. dommen af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 27).

143 Under disse omstændigheder er det klart, at den samlede varighed af den indledende procedure for undersøgelse af støtten ikke kan anses for exceptionel og derfor ikke har kunnet skabe nogen berettiget forventning om støttens lovlighed, som kan hindre dens tilbagekrævning.

144 Heller ikke varigheden af den formelle undersøgelsesprocedure kunne give støttemodtagerne nogen berettiget forventning om den anfægtede støttes lovlighed, da de pågældende senest den 13. september 1996 blev informeret om indholdet af Kommissionens skrivelse, som blev tilsendt de spanske myndigheder den 26. juni 1996, og hvori Kommissionen gav udtryk for, at den skønnede støtten var ulovlig, rejste tvivl om dens forenelighed med fællesmarkedet og erklærede, at den muligvis skulle betales tilbage.

145 Herefter kan den omstændighed, at denne formelle procedure varede omkring to år — hvilket ifølge angivelserne i den anfægtede beslutning, som bekræftes af dokumenterne vedrørende korrespondancen mellem Kommissionen og de spanske myndigheder under denne procedure, dels var begrundet i de forskellige formelle og uformelle kontakter, som var nødvendige på grund af sagens komplicerede karakter, dels i, at Kommissionen først den 23. februar 1998 rådede over alle de oplysninger, som var nødvendige for at kunne vurdere den omtvistede støttes lovlighed — ikke antages at have givet støttemodtagerne rimelig grund til at tro, at den tvivl, som Kommissionen havde givet udtryk for i sin skrivelse af 26. juni 1996, ikke længere bestod, og at støtten ikke længere mødte nogen indsigelser (jf. i samme retning dom af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, præmis 28).

146 Den omstændighed, at Kommissionen endelig i sin beslutning af 1. juli 1998 godkendte en del af den støtte, som blev ydet i medfør af PRI, kan ikke anføres som begrundelse for, at der under den administrative procedure var nogen berettiget forventning hos støttemodtagerne om den omtvistede støtteordnings lovlighed.

147 Endelig fandt Domstolen i dommen i sagen RSV mod Kommissionen, som er nævnt ovenfor i præmis 117, ganske vist, at den periode på 26 måneder, som Kommissionen havde anvendt for at kunne træffe beslutning i denne sag, kunne skabe en berettiget forventning hos sagsøgeren, som var til hinder for Kommissionens påbud til de nationale myndigheder om tilbagebetaling af den pågældende støtte (jf. dommens præmis 17), men der forelå særlige omstændigheder i denne sag.

148 Støtten i den pågældende sag var blevet formelt anmeldt til Kommissionen, ganske vist først efter udbetalingen. Den vedrørte supplerende omkostninger i forbindelse med en transaktion, hvortil støtten tidligere var blevet godkendt af Kommissionen. Den vedrørte en sektor, som siden 1977 havde modtaget støtte fra de nationale myndigheder, som Kommissionen havde godkendt. Vurderingen af støttens forenelighed med fællesmarkedet havde ikke krævet nogen dybtgående undersøgelse. Heraf sluttede Domstolen, at sagsøgeren under disse forhold med rimelighed havde kunnet tro, at støtten ikke ville møde indsigelser fra Kommissionens side (jf. dommens præmis 14, 15 og 16).

149 På grund af disse omstændigheder adskiller denne sag sig grundlæggende fra den foreliggende.

150 Det er ubestridt i den foreliggende sag, at de spanske myndigheder på intet tidspunkt anmeldte PRI til Kommissionen.

151 Desuden fremgår det af Kommissionens svar af 10. marts 2000 på Rettens spørgsmål, at PRI ikke var en fortsættelse af en tilsvarende ordning for støtte til indkøb af erhvervskøretøjer, som Kommissionen tidligere havde godkendt. Ifølge Kommissionen havde denne tidligere godkendt en anden »Plan Renove«, men denne vedrørte i modsætning til PRI private køretøjer. Det fremgår endvidere af Kommissionens svar, at den eneste offentlige støtte, som tidligere med Kommissionens godkendelse var blevet ydet til spanske SMV, som var aktive inden for godstransportsektoren, var af en helt anden karakter og havde et helt andet formål end støtten i henhold til PRI. Der var nemlig tale om foranstaltninger, som havde til formål at fremme godstransportørers førtidspensionering, samarbejde mellem virksomheder og nedsættelse af kapaciteten inden for sektoren.

152 Endelig viser angivelser i den anfægtede beslutning, som bekræftes af dokumenterne vedrørende korrespondancen mellem Kommissionen og de spanske myndigheder under den administrative procedure, at det af hensyn til vurderingen

af PRI efter traktatens artikel 92, stk. 2, var nødvendigt, at Kommissionen flere gange anmodede om yderligere oplysninger.

153 Under disse forhold kan sagsøgeren ikke med rette i den foreliggende sag påberåbe sig dommen i sagen RSV mod Kommissionen, som er nævnt ovenfor i præmis 117.

154 Følgelig kan der ikke gives sagsøgeren medhold i den argumentation, som baseres på den administrative procedures varighed.

Tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

Parternes argumenter

155 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at tilbagekrævningen af ulovlig støtte skal være begrundet i tilsidesættelsens grovhed og omfang (dommen af 21.3.1991 i sagen Italien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 86, dommens præmis 54). Eventuel tilbagesøgning skal ske i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet (dommen af 14.2.1990 i sagen Frankrig mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 97, dommens præmis 59-62, og kendelse afsagt af Domstolens præsident den 3.5.1996, sag C-399/95 R, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 2441, præmis 67; dommen i sagen Cityflyer Express mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, dommens præmis 54 og 55). Desuden er tilbagesøgningen fakultativ og ikke automatisk (Domstolens dom af 24.2.1987, sag 310/85, Deufil mod Kommissionen, Sml. s. 901), som Kommis-

sionen i øvrigt har erkendt i dens meddelelse af 13. maj 1991 om berigtigelse af meddelelsen af 4. marts 1991 vedrørende støtte, som iværksættes i strid med traktatens artikel 93, stk. 3.

156 Sagsøgeren henviser derpå til en række beslutninger, hvori Kommissionen ikke rejste krav om tilbagebetaling af ulovlig støtte. I visse af disse beslutninger vedrørte de af Kommissionen herom anførte grunde støttens bidrag til beskyttelsen af miljøet, den indrømmede fordels marginale karakter og den berettigede forventning, hvilke grunde ligeledes burde have været antaget i den foreliggende sag.

157 Sagsøgeren konkluderer, at påbuddet til Kongeriget Spanien om at tilbagekræve støtten fra enhver, som har modtaget støtte i henhold til PRI, står i misforhold til omstændighederne. Det tab, tilbagekrævningen vil påføre støttemodtagerne, er nemlig helt ude af trit med den konkurrencefordrejning, som hævdes at være sket ved støttens tildeling. Under henvisning til dommen i sagen Cityflyer Express mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59, tilføjer sagsøgeren, at der ifølge proportionalitetsprincippet blandt de foranstaltninger, som er nødvendige til sikring af en sund konkurrence på det indre marked, skal vælges dem, som er mindst muligt til hinder for en harmonisk og velafbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed inden for Fællesskabet som helhed. I den foreliggende sag har Kommissionen imidlertid med påbuddet om støttens tilbagebetaling skadet udviklingen af den økonomiske virksomhed i Fællesskabet, uden at det har fremmet en sund konkurrence i det indre marked, eftersom PRI ikke påvirkede samhandelen inden for Fællesskabet.

158 Under henvisning til retspraksis vedrørende dette spørgsmål anfører Kommissionen, at tilbagekrævningen af støtten i det foreliggende tilfælde er nødvendig for at genoprette de konkurrencevilkår, som bestod inden støtten blev tildelt. Ganske vist kan man undertiden, såfremt der foreligger ekstraordinære omstæn-

digheder, undlade at kræve ulovlig støtte tilbage, men sådanne ekstraordinære omstændigheder foreligger ikke i denne sag. I øvrigt har Kommissionen kort forklaret sine grunde til, at den ikke i de af sagsøgeren nævnte beslutninger udstedte påbud om tilbagebetaling af støtten. Disse grunde foreligger imidlertid ikke i denne sag.

Rettens bemærkninger

159 For det første bemærkes, at undersøgelsen af det andet anbringende ikke har afsvækket den analyse, Kommissionen har foretaget vedrørende uforeneligheden med fællesmarkedet af den støtte, som er nævnt i den anfægtede beslutnings artikel 3, og som blev ydet til de virksomheder, sagsøgeren repræsenterer.

160 Det fremgår nemlig af fast retspraksis, at Kommissionen, når den fastslår, at en statsstøtte er uforenelig med fællesmarkedet, kan pålægge den pågældende medlemsstat at kræve den tilbage fra støttemodtagerne, da ophævelsen af en ulovlig støtte ved tilbagesøgning er den logiske følge af, at støtten er fundet ulovlig, såfremt det herved er muligt at genoprette den oprindelige situation (jf. dommen i sagen Deufil mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 155, dommens præmis 24, af 21.3.1990, i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 92, dommens præmis 66, og af 14.1.1997 i sagen Kommissionen mod Spanien, nævnt ovenfor i præmis 109, dommens præmis 47).

161 Det fremgår af dette formål med tilbagebetalingen, at Kommissionen ikke, medmindre der foreligger ekstraordinære omstændigheder, udøver den skønsbeføjelse fejlagtigt, som tilkommer den efter Domstolens praksis (dommen i sagen Deufil mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 155, dommens præmis 24), når Kommissionen kræver, at medlemsstaten skal tilbagesøge den ulovligt ydede støtte, eftersom Kommissionen alene herved genopretter den oprindelige situation (dom af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 66).

162 Den omstændighed, at Kommissionen i visse særlige tilfælde ikke har rejst krav om tilbagesøgning af den pågældende støtte, giver ikke — uanset hvad dens grunde hertil måtte være — grundlag for at antage, at den i den foreliggende sag har overskredet sin skønsbeføjelse ved at pålægge de spanske myndigheder at tilbagesøge den støtte, som er ydet ulovligt, og som med rette er blevet anset for uforenelig med fællesmarkedet.

163 Endvidere skal bemærkes, at proportionalitetsprincippet kræver, at fællesskabsinstitutionernes retsakter ikke går ud over, hvad der er egnet til og nødvendigt for at opfylde det tilsigtede mål, og at den mindst bebyrdende foranstaltning skal vælges, såfremt der er mulighed for at vælge mellem flere egnede foranstaltninger (jf. f.eks. Domstolens dom af 17.5.1984, sag 15/83, Denkavit Nederland, Sml. s. 2171, præmis 25, og af 11.7.1989, sag 265/87, Schräder, Sml. s. 2237, præmis 21).

164 Tilbagesøgning af en ulovligt udbetalt statsstøtte for herved at genoprette den oprindelige situation kan principielt ikke betragtes som en foranstaltning, der står i misforhold til formålene i traktatens bestemmelser om statsstøtte (dom af 21.3.1990 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 92, dommens præmis 66, af 14.9.1994 i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 73, dommens præmis 75, og af 14.1.1997 i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 109, dommens præmis 47). Selv om en sådan foranstaltning iværksættes lang tid efter tildelingen af den pågældende støtte, kan den ikke anses for en sanktion, som er uden hjemmel i fællesskabsretten.

165 Den af sagsøgeren påberåbte omstændighed, hvorefter støttemodtagernes tilbagebetaling af støtten vil påføre dem et betydeligt større tab end det, som er forvoldt ved den af støtten fremkaldte konkurrencefordrejning og påvirkning af

samhandelen mellem medlemsstaterne, giver ikke grundlag for den antagelse — bortset fra, at denne omstændighed ikke er godtgjort ved noget konkret forhold — at tilbagesøgningsforpligtelsen står i misforhold til de formål, som forfølges med traktaten (jf. i samme retning dom af 21.3.1990 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 92, dommens præmis 65, 66 og 67, og af 14.9.1994 i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 73, dommens præmis 73, 74 og 75).

166 Endelig kan sagsøgeren ikke med rette i den foreliggende sag påberåbe sig dommen i sagen Cityflyer Express mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 59.

167 I denne sag, der vedrørte et lån, som Région flamande (Belgien) havde ydet et flytransportfirma til en særlig gunstig rente, fandt Retten, at det i betragtning af sagens omstændigheder var med føje, at Kommissionen dels havde anset støtten for uforenelig med fællesmarkedet, dels kun havde krævet tilbagebetaling af forskellen mellem den rente, som den låntagende virksomhed skulle have betalt, hvis markedsrenten havde været gældende, og den, som den faktisk betalte (dommens præmis 53). Retten udtalte, at der ikke kan foretages en principiel sondring efter, om støtten ydes i form af lån eller kapitalindskud, og fandt, at en ensartet anvendelse af kriteriet vedrørende en privat investor i begge disse tilfælde kan indebære, at der på grund af proportionalitetsprincippet må træffes forskellige foranstaltninger for at fjerne den konkurrencefordrejende virkning og genoprette tilstanden forud for udbetalingen af den ulovlige støtte (præmis 54 og 55). På grundlag heraf antog Retten, at Kommissionen med hensyn til et kapitalindskud kan fastslå, at ophævelsen af den ydede fordel nødvendiggør, at kapitalindskuddet tilbagebetales, men at Kommissionen med hensyn til et lån, hvis den konkurrencemæssige fordel består i, at der er indrømmet en favørrente, og ikke i selve værdien af den kapital, der er stillet til rådighed, i stedet for at kræve hele hovedstolen tilbagebetalt kan bestemme, at der skal anvendes den rentesats, som ville være blevet anvendt på normale markedsvilkår, og at forskellen mellem den rente, der på sådanne vilkår ville være blevet betalt, og den rente, der faktisk er betalt på grundlag af favørrenten, skal tilbagebetales (præmis 56).

168 I den foreliggende sag bestod den støtte, som blev kendt uforenelig med fællesmarkedet, i de rentegodtgørelser, der var indrømmet i forbindelse med lån ydet på de spanske myndigheders foranledning til de fysiske og juridiske personer, som er nævnt i den anfægtede beslutnings artikel 3. Følgelig er kun disse rentegodtgørelser omfattet af tilbagebetalingsforpligtelsen i henhold til beslutningens artikel 4, hvorfor Kommissionen ikke kan antages at have tilsidesat proportionalitetsprincippet.

169 Følgelig må sagsøgerens argumentation om, at proportionalitetsprincippet er tilsidesat, forkastes.

Tilsidesættelse af begrundelsespligten

Parternes argumenter

170 Sagsøgeren har gjort gældende, at de forklaringer, som er indeholdt i punkt VI, sidste afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning, ikke udgør en tilstrækkelig begrundelse for pligten til tilbagebetaling af den omtvistede støtte. Efter sagsøgerens opfattelse var Kommissionen i betragtning af de mange tilfælde, hvor den har afstået fra at kræve ulovlig støtte tilbagebetalt, forpligtet til at give en særlig begrundelse for at udstede påbud om tilbagebetaling i denne sag.

171 Kommissionen har gjort gældende, at den anfægtede beslutnings begrundelse på dette punkt er tilstrækkelig.

Rettens bemærkninger

172 Hvad angår statsstøtte bemærkes, at når en påtænkt støtte allerede er blevet udbetalt i strid med traktatens artikel 93, stk. 3, som tilfældet er i denne sag, er Kommissionen, som har beføjelse til at pålægge de nationale myndigheder at tilbagesøge støtten, ikke forpligtet til at anføre en særlig begrundelse for retten til at udøve denne beføjelse (dom af 14.9.1994 i sagen Spanien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 73, dommens præmis 78, og af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 82).

173 I den foreliggende sag har Kommissionen anført i punkt VI i betragtningerne til den anfægtede beslutning, at Kongeriget Spanien ikke underrettede Kommissionen betids om PRI i overensstemmelse med traktatens artikel 93, stk. 3, hvorfor den mener, at ordningen er ulovlig i henhold til fællesskabsretten (første afsnit). Endvidere afviser Kommissionen det argument, som de spanske myndigheder fremførte under den administrative procedure, hvorefter den omtvistede støtte var blevet lovliggjort på grund af den tid, som var forløbet, siden ordningen blev sat i kraft, idet Kommissionen minder om, at iværksættelsen af støtteforanstaltninger, som ikke er blevet anmeldt til Kommissionen, er et brud på fællesskabsretten, som kan indebære, at støtten skal tilbagebetales med renter (andet afsnit). Kommissionen fremhæver, at den i sin skrivelse til de spanske myndigheder af 26. juni 1996 gjorde dem opmærksom på, at en ulovligt udbetalt støtte kan give anledning til en beslutning, som pålægger den pågældende medlemsstat at geninddrive støtten. Kommissionen tilføjer, at Kongeriget Spanien i sit svar på dens skrivelse om indledning af den formelle undersøgelsesprocedure hævdede, at en beslutning, der indebar tilbagebetaling af udbetalt støtte, ville stride mod proportionalitetsprincippet på grund af støttens ringe størrelse (tredje afsnit). Det er imidlertid Kommissionens opfattelse, at tilbagebetalingen i det foreliggende tilfælde er nødvendig for at genoprette de loyale konkurrencevilkår, der fandtes, før støtten blev ydet (fjerde afsnit).

174 Da sagsøgeren ikke har fremført noget særligt forhold, som kunne føre til, at Kommissionen burde have givet en supplerende begrundelse, må det konkluderes, at de betragtninger, som er nævnt i den foregående præmis, og som i øvrigt

figurerer i en beslutning, der indeholder en udførlig forklaring på, at den tilbagekrævne støtte er uforenelig med fællesmarkedet, udgør en tilstrækkelig begrundelse efter traktatens artikel 190 for pligten til tilbagesøgning i den anfægtede beslutnings artikel 4 (jf. i samme retning dom af 21.3.1991 i sagen Italien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 86, dommens præmis 54, og af 17.6.1999 i sagen Belgien mod Kommissionen, nævnt ovenfor i præmis 37, dommens præmis 83).

175 Sagsøgerens argumentation om, at der foreligger en begrundelsesmangel, må derfor forkastes.

176 Under hensyn til samtlige de anførte betragtninger må det første og det tredje anbringende forkastes.

177 Følgelig må Kommissionen i det hele frifindes.

Sagens omkostninger

178 Ifølge procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Sagsøgeren har tabt sagen og tilpligtes derfor at betale sine egne samt Kommissionens omkostninger, således som denne har nedlagt påstand om.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Tredje Udvidede Afdeling)

1) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

2) **Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

Lenaerts Azizi Moura Ramos

Jaeger Mengozzi

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. september 2000.

H. Jung

Justitssekretær

K. Lenaerts

Afdelingsformand